

És ime, vidáman lángol és világít a hasáb valamely csendes hajlék takaréktűzhelyén! Jótevő melege eszközül szolgál, ép úgy a nemes és nagyszerű szépnek, mint az alacsonynak és undorítóknak. (Az „Illustrierte W.“ után.) *Seide Gyula*,
m. k. erdészeti segédtanár.

Adatok az „Erdészeti Müszótár“-hoz. *)

(Folytatás.)

III. Kassai József „Magyar-deák szókönyvéből.“
Pest 1833.

Gányol : fon, kertet gányol.

Gát-fa : vectis remissarius.

Schlagbaum. Malom-gát :
claustrum.

Geréb : Littus, agger littoralis.

Elmosta a gerebet a víz =
a partot elmosta. Ebben
nagy gerebet vetett nékem,
Sz. D.

Gerenda-fészek : Foramen pa-
rietis, trabem recipiens, S. I.

Gerenda-hajó (talp-hajó) na-
vis trabica.

Gúzsfenyő : larix. A kétszeres
gúzs nehezebben szakad, km.

Gúzslík : gúzsolódik (össze).

Gyaka : Merga. Hegyes-fa,
szekérből kiálló fogak, hegyes
bélfák (gyakdos : ültet).

Gyalog-olajfa : Daphne meze-
reum.

Gyalog-sövény : állalléphető
sövény.

Gyámfa : columna lignea; tá-
masztó, oszlopfa.

Gyepül, gyepüli : Sepibus vivis
incingit.

Gyér-erdő : rara sylva; gyéres,
gyérit.

Gyöngyözik a fa : fakad, rügy-
zik, bimbózik. Nagy fa, nagy
gyökér. Erdőt szánt, s gyö-
pöt sem szánthat. Sok ke-
mény fának lágy a gyü-
mölcse, kmk. Falu gyümöl-
cse = vad körtvély.

Hajó. Borona-hajó : ratis, szál-
hajó = csillye-hajó = talp-
hajó. Kerep-hajó = hidas
komp.

Hámzott (meg) sugár-fa. Faludi
T. E.

*) L. „Erdészeti Lapok“ 1875. évi VIII. füzetének hasonczimű cikkét!

- Hámtalék : cortex, cutis, crusta.
 Hernyász : hernyótól fákat tisztít.
 Hé-kő : felső kő, melybe a mag hull.
 Hidlal : ponte jungit, hidat készít.
 Hosszal : hosszúnak néz, tart.
 Husány : hosszú vessző (Patak : suháng).
 Ihar-fa : platanus M. A. (!)
 Iszaság : beivódik, beleivódik.
 Iszamlík : iszomodik.
 Kárlátó : kárt becsülő.
 Kecskelábak, melyekre az ácsok állást csinálnak.
 Kopács : sylvetum, erdős, bokros hely, csere, haraszt.
 Kopácslik, kovad; dió, mogyoró; kovaszt, koválik, kovályit. (Patakon : kapesil).
 Kösedék : fissura, repedés. Bakonybél.
 Kuhar : a hegy dombjának csavarodása.
 Küllye : külső rész, pars externa.
 Láncz-fa : arbor procera (szálfa).
 Lebbe a tűznek : a tűznek ereje, Sz. D.
 Léha : léhás, lehásodott (magról).
 Lékes semlyék : lábat meg nem tartó ingoványos hely.
 Lépvé ennyi : távolság lépésekben kifejezve, tot passus facit.
- Lésza (turóra) lészka (aszalóhoz való) vesszőből font sövény.
 Liget : saltus nemus, M. A. C. M.
 Ritkult erdő, Sz. D. Vizparton való berek, S. I.
 Lúz-fa = lúcz-fa = lúczfenyő-fa, M. A. Káldi.
 Mag-fa : arbor proletaria, P. P. Közönséges magról termett fa, Sz. D.
 Magba indul, magba megy.
 Magnak hagyja : relinquit pro foetificatione. Magnak való. Magyatlan felhő . . . sine pluvia. Irmagul hagyja : terjedésnek fentartja. A magas tölgyfa is csak kis makk volt valaha. Makkos disznó makkal álmod, km.
 Malogya : tölgyfaj, species quercus, S. I.
 Malom-gát : claustrum. Lyükkő malom : mola contusoria = törő. Ványoló malom = kalló.
 Mezős hely : mezei tér, tisztás.
 Mezge : tömörült falé, P. P. Succus arborum, Beniczki.
 Mezge-hántók : decorticatores arborum, P. P.
 Mérges-fa : rhus toxicodendron. S. I.
 Meggárgyazza a kutat : Puteum marginat.
 Mész : szinlő-mész, falmész : tectorium, C. M. = fejeirtő mész.

- Méz-juhar : acer sacharinum, S. I.
- Macska-méz : kifolyt fanedv, gummi arborum.
- Mile : földdel befödött fakupacz, melyből a kovácsok szenet égetnek.
- Moczó : szénégető Zólyom vármegyében.
- Mocsola : kenderáztató hely.
- Mosós ut : eső által kimosott ut.
- Moszt : a gyümölcsnek belesutkája, torzsája, Sz. D.
- Nödögél, nőtet : növést elősegít.
- Növedék : növekedő-fa, S. I.
- Nyárfa-pih vagy pelyh : pappus populi, S. I.
- Nyellik : hull, fonnyad (gyümölcs, virág). Nehéz a nyers fának száradtát várni. Ha a fa elszárad, nem nyersül az meg. A mely karó igen magasra felnyúl, ritkán szokott erős lenni, kmk.
- Nyires, nyirség : betulatum.
- Nyirk, nyirok : nyirfa leve, S. I. A nyirok megsenyvesztette, Sz. D. Nyirok-fa = nyir-fa.
- Nyiszál, (nyiszol) nyúzva, csi-szolva, vagdalja, metszi.
- Nyólés. Szép nyólése van ennek a fának.
- Padmaly : nagy padmalyt mosott a viz.
- Pajtamester : magazinarius.
- Pall : rostál.
- Papsüveg-fa : evonymus. Kecske-rágító-fa.
- Pázsit-hant, pást : campus graminosus : füves mező.
- Pásztás : darabos, szakadékos.
- Pereszlen : orsó aljára függesztett karika.
- Pettyütt : rothadt, revesfa, mely éjszaka fénylik.
- Pécze : jel, határjel, péczéz.
- Pihenő : nyugvó.
- Piom : kőműves ónos zsinórja, P. P.
- Porgolát : vetést őrző sövény, Sz. D.
- Porond, porong, S. I. Apró kövecses fővény. Minden porongot, porondot elöntött a Tisza vagy apró fűzfának a neme, mely fűző vesszőt ad.
- Pörsed, pörzsen : fakad.
- Purha : redv, rohadtság, purhás-fa, purhásodik, purhatag.
- Rakásolja : cumulat; egymásra rakja, M. A.
- Rastan : nagyot rastan a ledölt fa.
- Redves-fa : redvesedik.
- Rengeteg erdő : kiterjedt sűrű erdő.
- Rengő nyárfa : populus tr. S. I.
- Rökönyödik : esőtől rökönyül.
- Sarjangozik : újra kihajt, a jégtől elvert gabona, Sz. D.
- Sas-szeg : két szege van, úgy, hogy ha beverik, kétfelé lehet hajtani. Sátorosfejű

- szeg : clavus umbellatus, P. P.
- Seléb, selep : zsilip, viz-vezető. Gyöngyösi.
- Semlyék : ingovány, feshó, Sz. D. Semlyékes ingovány. Gyöngyösi.
- Sodra : (viz sodra.)
- Sudar : karcsu, vékony, hajló, hajlékony, S. I.
- Süvöltény-fa : sorbus pyriformis, domestica sativa, S. I.
- Zsendül : idején, eleve, előre érik. Zsendülnek a gyümölcsök. Kizsendült jó mag, Pázm. Kizsendült szép virág, Pázm.
- Zsombékol : hantokat hány, összehányt földből határjelet állít.
- Szakadék : vizszakadék.
- Szakócza : kis szekercze, Handhacken.
- Szalú : vájó kés; szalul : hornyol.
- Szarvasfa : Rhus, S. I. Szálingó fák, Sz. D.
- Szélfogás : réten vagy erdőben a mint dolgoznak. Szénégetőnek is csak a tőkén van a szeme, km.
- Szén-vonó : rutabulum, azsag, C. M.
- Szirony : szirnyol, vesszővel köt, Sz. D.
- Szítás : szitakötő.
- Szivács : a szivó kés forgácsa.
- Szinlő bárd : ascia, M. A. C. M.
- Szitó-fa, rutabutum P. P.
- Szúvas : szúasodás. Szúvat : crusta carie exesa. Lehullott fáról a szúvat, Sz. D.
- Tala-bér : találmány jutalma.
- Terepes-fa : ágas, elterjedt fa.
- Tetétlen : nincs hegye.
- Tüves fenyő : juniperus.
- Tűz. Harapozó tűz : ignis laticus serpens.
- Utvesztő erdő, Faludi T. E.
- Által-ut : via compendiaria. Ne keresd az általutat, hogy kerülőbe ne akadj, km. El van utalva : uttal el van járva, pld. szántóföld, Ság.
- Üszögös-fa, Sz. D.
- Verőzi : verőn aszalja, szárítja (napfényen).
- Vetény-fa, mely az elvetett magból terem, Sz. D.
- Vetőlék, a mit elvetnek, elhagyitnak. Kivetőlék : Ausschuss, rejiculum.
- Vesszőzik a fa : ágazik, sardjadzik.
- Virgás : összekötött nyir-veszszők, S. I. Nyir-virics = nyirfa-viz, S. K.
- Vityilló : fűzvesszőből font ház.
- Zápoz : zápfogakat csinál a malom kerékbe vagy orsóba.
- Zárfa : obex, vectis, S. I. Zárkő, zárló : claudens, obserans, M. A. Závár : repagulum, pessulum, claustrum, M. A.
- Zörönyű : vizet beivó, pld. kő.

Balkány (Hegyalja) és Balkon (Bodrog köz.) görbepfa a hidas, ladik- és eketalyigában.

Palóczosan : bókony.

Barkóczás bot : lábán élő állapotban megvagdalt, s forradásokkal tele lévő megtarkázott bot.

Bélkerék : belső kerék.

Bent = ment : mentőgát, töltés.

Ormányság.

Gyümölcsény erdő = gyümölcsös erdő. Aonym. B. R. Not. cap. 40.

Göbedék, görbedék : tekerületje (Hegyalja), a folyó viznek, gyrus fluminis.

Gilva-gomba (baranyai szó) e helyett : szilfa-gomba. Ezen gomba a rothadt szilfának, bikk, gyurtyán és veniczfának (carpinus ostrya) tőkén terem.

Szivószék (Dunamellék) és faragószék (Hegyalja) = Vonószék (Erdély), melyben fajánkó van.

Székla (hegyaljai szó) tutajnak, talpfának rúdja, a mivel azt kikötik a szárazra. Ungmegyében : Czejte vagy szórát.

Kassai József a „Hist. nat. Veg.“ pag. 5 után így írja le az élőfának hat részét :

1. A kérgen felül van : dederke, a mint ezt nevezik Borsódban, vagy hártiabőr és diákosan a kéreg pilléje. Ezen dederkének deák szava : cuticula. 2. A dederke alatt vagyon a kéreg : cortex. 3. A kéreg alatt vagyon a hárs : liber arboris. 4. A hárs alatt következik a fa fehére : alburnum. 5. Ez alatt vagyon a fa : lignum. 6. A fának kellő közepén vagyon a fának béle vagy széke : medulla in centro ligni.

Tallóra vágni az erdőt=letarolni (Szalonnán Borsódban hallottam 1875. május-hó).

Ujlaki István, közbirt. erdész.